

11 januari 2026

JEZUS DOOPT MET DE HEILIGE GEEST

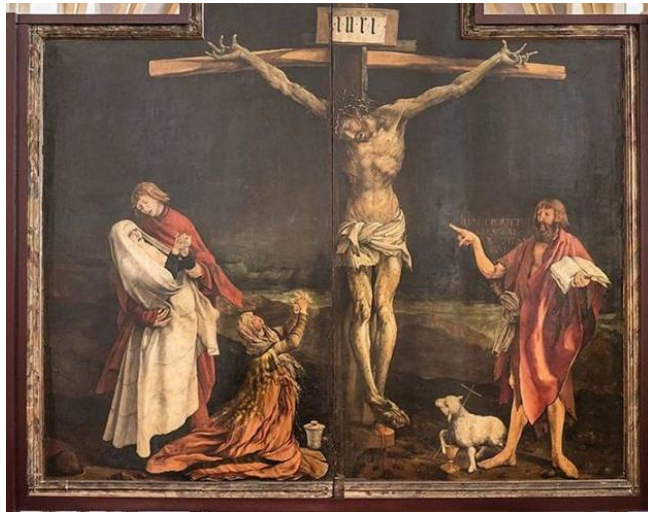
Johannes 1, vers 19 t/m 34

Tussen 1512 en 1516 na Christus heeft Matthias Grünewald een altaarstuk geschilderd, met in het midden van het schilderij de Heere Jezus aan het kruis gehangen... links naast Hem Maria, die hevig is ontgaan.. en rechts naast Hem Johannes de Doper. Maar eigenlijk klopt het schilderij niet. Johannes de Doper was al overleden, toen Jezus werd gekruisigd. Maar dat zou de schilder, denk ik, ook wel hebben geweten. Grünewald schildert dit om ons iets duidelijk te maken, iets te zeggen. Dat zie je namelijk in nog iets, wat eigenlijk ook niet klopt. Johannes de Doper wijst naar Jezus, met een Bijbel in zijn hand. En als u goed kijkt, naar zijn rechterhand... Qua anatomie klopt er iets niet: zijn wijsvinger is veel langer dan juist zou zijn in de verhouding tot zijn andere vingers. Nu, hier op een schilderij zien wij heel prachtig de Bijbellezing verbeeld: Johannes wijst op de Heere Jezus. 'Zie, het Lam dat de zonden van de wereld wegdraagt.' *Alles* staat in het teken van het wijzen naar, het verwijzen naar de Heere Jezus. Want dat is de rol die Johannes voor zichzelf zag weggelegd, de roeping die hij ervoer: met alles wat hij deed en zei naar de Heere Jezus wijzen.

Van daaruit is ook dat vreemde gesprek tussen hem en de joodse afgevaardigden uit Jeruzalem wat te begrijpen. De joodse afgevaardigden, die in opdracht van de joodse leiding te Jeruzalem op pad waren gegaan, kwamen polshoogte nemen. Want Johannes trok veel mensen..., hij had ook leerlingen om zich heen verzameld, we komen van die leerlingen zelfs diep in het boek Handelingen er nog een paar tegen..., Johannes trok veel luisteraars, er leek echt wat te gebeuren, een beweging op handen te zijn..., wat was dat? Ze vragen Johannes hij is. Wat dit allemaal voorstelt. Maar ze krijgen niet veel uit hem. 'Wie ben je?' 'Ik ben niet de Christus (niet de Messias)', zo zegt Johannes. Ben je dan Elia? Nee. Ben je de profeet? Nee. Wie ben je dan, want anders kunnen wij heel geen antwoord geven aan degenen die ons erop uit hebben gestuurd. 'Ik ben de stem van iemand die roept in de woestijn, maak de weg van de Heere recht, zoals Jesaja gesproken heeft'.

Johannes houdt het allemaal erg vaag - het verlangde gesprek met hem wordt daardoor ook geen gesprek - ..., want men moet de blik van hem afwenden... en richting Jezus kijken. Want in Hem is er zoveel moois, zoiets groots te zien... Ik wil daarom met u de richting van die lange wijsvinger van Johannes volgen en met hem meekijken... Want wat is er voor bijzonders in Jezus te ontdekken, waar Johannes inderdaad helemaal achter verdwijnt?

In het weinige dat Johannes over zichzelf en zijn relatie tot Jezus vertelt, wordt trouwens wel iets duidelijk: Johannes noemde zichzelf tegenover de afgevaardigden 'Ik ben de stem van een die roept in de woestijn: Maak de weg van de Heere recht, zoals Jesaja de profeet gesproken heeft.' Johannes is slechts een stem in het geheel..., maar wat hij zegt stemt wel tot nadenken: 'maak de weg van de Heere recht' Blijkbaar komt *de Heere*, de Heer van hemel en aarde er dus aan...! Waar dan? 'Hij is midden onder jullie, zegt Johannes..., maar jullie kennen Hem niet'. ... De volgende dag is Johannes echter duidelijker, want toen zag hij Jezus aan komen en kon hij dus letterlijk wijzen op Jezus. En dat doet hij dan ook: 'zie, het Lam van God, dat de zonden van de wereld wegneemt' En als Johannes dan eerlijk vertelt dat hijzelf ook niet goed beseftte wie Jezus was, zegt hij: *'ik kende Hem niet, maar Hij Die mij gezonden heeft om te dopen met water, Die had tegen mij gezegd: op Wie u de Geest zult zien neerdalen en op Hem blijven, Die is het Die met de Heilige Geest doopt. En ik heb gezien en getuigd dat Hij de Zoon van God is.'*

In enkele woorden zegt Johannes heel erg veel, maar weet u wat mij opvalt? Over de doop van de Heere Jezus wordt praktisch niets verteld. En trouwens ook niet over de verzoeking in de woestijn daarna. Het Johannesevangelie laat dat allemaal achterwege - misschien wordt het als bekend verondersteld - en we horen Johannes hier alleen zeggen: 'Ik kende Hem niet (Johannes dus ook niet!), maar Hij Die Mij gezonden heeft om te dopen met water, Die had tegen mij gezegd: Hij op Wie de Geest is neergedaald (u weet wel: zoals een duif), Hij is het Die met de Heilige Geest doopt'. Mensen, zo zegt Johannes met zijn wijsvinger nog op Jezus gericht: dit is Degene Die ons met de Heilige Geest doopt!

Nu, daar wil ik dieper met u over nadenken... Jezus is gekomen om ons met de Heilige Geest te dopen. Daarom moest het dus Kerst worden. En Pasen. En Pinksteren.

Ja, het moest ook Pasen worden. Dat even eerst eruit lichten, want daar lijkt Johannes ook over te spreken. Als Johannes Jezus hier ziet, dan zegt hij allereerst: 'zie het Lam van God, dat de zonden van de wereld wegneemt!' Eigenlijk is dit best een wat ingewikkelde zin. In de kerk zijn wij volgens mij aan deze uitdrukking wel gewend geraakt - wij zingen straks ook een paar liederen over het Lam van God - maar eigenlijk weten wij niet precies hoe Johannes bij deze uitdrukking komt. Lam van God dat de zonden van de wereld wegneemt... Als er in de tempel voor een bepaalde zonde of schuld offers werden gebracht, dan werd er nooit een lam geofferd. Of heeft Johannes misschien gedacht aan Abraham die bereid was om zijn zoon te offeren (zie ook: 'want alzo lief heeft God de wereld gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft'). Maar dat offer van Izak was niet vanwege een zonde. En toen Izak het altaar mocht verlaten, werd er geen lam, maar een ram in zijn plaats geofferd. Of dacht Johannes bij 'Lam van God' terug aan de tijd van Israëls bevrijding uit Egypte? Toen werd er

wel een lam geslacht, een lam waarvan het bloed aan de deurposten moest worden gesmeerd. Dat betekende Israëls bevrijding, terwijl de Egyptenaren werden gestraft. Maar ook daar gaat het niet om een lammetje dat werd geslacht voor de zonden... Ingewikkeld. Johannes de Doper gebruikt hier een uitdrukking die dus eigenlijk best lastig is om te herleiden... En toch is het wel helder wat hij bedoelde te zeggen: deze Jezus Die hier richting Johannes loopt, *Hij* ging het grote probleem van de wereld aanpakken, ja, wegnemen: de zonde wegnemen. Als een lam. Als een lam dat geslacht zal worden. Als Jezus later aan het kruis zal sterven, zullen zijn beenderen dan ook niet worden gebroken zoals dat wel bij de andere twee gekruisigden werd gedaan, zo vertelt het Johannesevangelie. Heel sterk, want bij de bevrijding uit Egypte, toen er een lammetje geslacht moest worden, toen moesten ook de beenderen van het lammetje niet gebroken worden. Nu, ik noem even allemaal dingen, associaties..., maar al die dingen wijzen dus op een en hetzelfde: redding, bevrijding, verlossing van de zonden, een nieuw begin, uittocht uit de slavernij, opnieuw en voorgoed met God verbonden zijn. Door deze Jezus, zo wijst Johannes Hem aan.

Hij is het Lam van God dat de zonden *van de wereld* weg zal nemen. Het perspectief is al gelijk heel wijds, daar bij die smalle Jordaan: de hele wereld zal in deze redding en bevrijding mogen delen. En – dat is het tweede wat Johannes zegt over Diegene in hun midden die ze nog niet kenden: *Hij is het Die met de Heilige Geest zal dopen.*

Weet u: in het Oude Testament hadden meerdere profeten al verteld over de komst van Gods Geest. De komst van Gods Geest, dat zou een totaal nieuw begin betekenen. Een complete reset. Helemaal anders. Jesaja heeft het bijvoorbeeld over Israël als een dorstig land, waarop God Zijn Geest zal gieten en het land weer tot leven zal komen, tot bloei, tot zegen! Jesaja 44, vers 2 en 3: 'want Ik zal water gieten op het dorstige en stromen op het droge. Ik zal Mijn Geest op uw nageslacht gieten en Mijn zegen op jullie nakomelingen.' Ezechiël heeft het erover dat God rein water zal sprenkelen op Zijn volk, Hij zal hen eerst helemaal schoonmaken... en het harde, stenen hart van hen wegnemen en hen een hart van vlees en bloed geven, ja, Ik zal Mijn Geest in jullie binnenste geven, zo zegt Ezechiël namens God. Nu, hier is het aan het gebeuren, zegt Johannes de Doper: *Hij* is het! Hij zorgt voor die reiniging en voor dat nieuwe leven. Hij opent voor ons de toekomst. Dat nieuwe begin van God..., dat alles veranderde wat zal gaan komen..., Hij is hier! In ons midden.

Ik kan me voortellen dat u ondertussen wat ongeduldig begint te worden, nu wij hier zo'n tijd bij de Jordaan staan te luisteren naar wat Johannes precies wil vertellen over Jezus, maar weet u waarom ik het zo belangrijk vind om even heel goed naar Johannes te luisteren? *Jezus is dus niet alleen gekomen om al onze schuld, straf, schaamte, falen weg te dragen..., maar om een heel nieuw begin met u en mij te maken.* Het hoogtepunt van het geloof dat is niet dat onze zonden zijn vergeven en dat u en jij bij God mogen horen, nee, dat is het startpunt, want er komt nog veel meer achteraan! Dat hoge punt is eigenlijk een komma, want Jezus is gekomen om ons met de Heilige Geest te dopen. Om ons door Zijn Geest te transformeren, nieuw te maken, om deze wereld nieuw te maken. En dat vind ik heel belangrijk om te benadrukken.

Het gaat er dus in uw en mijn geloof niet uiteindelijk om dat je vrede met God hebt en dat je straks bij God in de hemel mag komen. Dat ook! Jezus is het Lam dat de zonde wegneemt. Maar Hij is niet alleen daarvoor gekomen. Nee, Hij is gekomen om jou met de Heilige Geest te dopen, om uw leven nieuw te maken, vol te maken, te vervullen, niet straks in de hemel, maar vandaag! Dus je doet jezelf te kort als je bij de vergeving van zonden een punt zou zetten. Dan ben je waarschijnlijk te snel weggelopen, toen Johannes de Doper nog aan het wijzen was naar Jezus.

En de tweede reden waarom ik dit zo belangrijk vind: *er valt dus nog heel veel te verwachten voor deze wereld.* Het is niet: gelukkig is het Pasen geworden, Jezus is gestorven en opgestaan... en nu maar wachten op Zijn terugkomst ('stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw'). Nee, Jezus doopt met de Heilige Geest. Stromen van zegen op het dorstige land. Gods Geest is in deze wereld aanwezig, deze wereld waarvoor Jezus Zich eerst als een Lam had overgegeven. We hebben dus wat te verwachten! Hier en nu. We hebben alle reden om niet alleen maar te somberen en onszelf angst aan te praten door alles wat er op ons afkomt en alles wat er dreigt..., nee, de heilstijd, de nieuwe tijd die de profeten (Jesaja, Ezechiël, Joël) hadden voorgezegd, dat is nu! Jezus is gekomen om met de Heilige Geest te dopen. Hij heeft de Geest ontvangen als een duif, ja, de Geest bleef op Hem, zo zegt Johannes twee keer. In het Oude Testament kreeg soms een profeet de Geest. Of een richter. Maar de Geest ging soms ook weer weg. (Denk bijvoorbeeld aan koning Saul.) Maar nu is het anders. Hier is een nieuw begin. Totaal. Definitief. Jezus heeft de Geest ontvangen en doopt met de Geest. En dat geschenk van de Geest is geen waterdruppel op de gloeiende plaat van de wereld die in brand staat..., nee, Johannes heeft het over *dopen*, dus: helemaal ondergedompeld worden met de Heilige Geest... De heilstijd die is aangebroken..., de woorden van de profeten worden nu vervuld, zijn nu tot vervulling aan het komen..., het is zover! Er is een nieuw begin waarachter wij niet meer terug kunnen en niet meer terug hoeven... het is gekomen, want Hij is gekomen!

Ik weet ook: de nieuwe hemel en de nieuwe aarde zijn echt nog niet gekomen hoor..., de wereld is nog niet het einde en loopt aardig richting het einde, klopt..., maar Jezus' komst naar deze aarde betekent meer dan vergeving van je zonden en straks eeuwig geluk omdat je zonden vergeven zijn.... *Hij is gekomen Die met de Heilige Geest doopt.* En daar valt wat van te verwachten, ook voor 2026.

Wat moet je dan verwachten? Wat heeft die komst van Jezus die met de Heilige Geest doopt volgens Johannes te betekenen? Ik probeer het met een aantal woorden te duiden:

Dat Jezus met de Heilige Geest doopt, dat betekent – om in het beeld van de doop te blijven - verfrissing. Het verleden achter je mogen laten – dankzij het Lam dat de zonden wegneemt – en nieuwe stappen mogen zetten. Een nieuwe stap in geloof. Of een nieuwe weg die zichtbaar wordt, die voor je is geopend. Heeft iemand dat wel eens ervaren dat zo de Heilige Geest je leven binnendruppelde, of misschien als een stortvloed in je leven doorbrak? Of heeft iemand het misschien om zich heen gezien? Een gemeente die opeens de stap zette om een evangelisatiecommissie nieuw leven in te blazen? Wel eens meegemaakt? Of dat burgerinitiatief

om de dakloze mensen extra te helpen in deze koude dagen? Laat je verrassen door het werk van de Heilige Geest, zo luidt het jaarthema van de PKN.

Wat heeft dat Jezus is gekomen om met de Heilige Geest te dopen volgens Johannes te betekenen? Nu dopen, dat betekent dingen achter je laten, de lasten bij het kruis leggen en nieuwe wegen gaan, nieuwe stappen zetten. Een nieuw bestaan. In beweging gezet worden. In beweging komen. Dat was wat de profeten ook voor zich zagen bij de komst van Gods Geest. Nieuw leven. Nieuw begin. Een nieuwe start. Een niet meer terug hoeven naar het oude. Een niet meer terug willen naar het al te vertrouwde. De geloofsbelijdenis van Nicea zegt: wij geloven in de Heilige Geest, Die Heer is en *levend maakt*.

Wat valt er dan nog meer te verwachten? Wat wil Jezus nog meer geven in Zijn doopbediening met de Heilige Geest? Ik denk: bevrijding. Ons ont-slaven. Dat wij niet mee buigen voor de goden waar wij onze tijd en aandacht en ons geld aan uitgeven, die eigenlijk heel geen goden zijn. Daarom mensen sommigen het werk van de Geest ook op andere plekken in onze samenleving te zien. Bijvoorbeeld daar waar gehandicapte mensen meer mogelijkheden worden gegeven. Of daar waar mensen met een taalachterstand worden geholpen om mee te komen. Of daar waar mensen met een stempel op, worden geholpen om toch een leven op te bouwen. Of zou die burendag die dit jaar door een van onze burens werd georganiseerd ook nog iets met Jezus' doopbediening met de Geest te maken hebben?

Vernieuwing. Nieuwe wegen zien. Bevrijding. Loskomen van. Vrijheid. Maar dan niet die vrijheid waar wij het vaak over hebben: tijd om leuke dingen te doen. Maar vrijheid in de zin van: niet zo vast zitten aan je eigen meningen. Niet zo vast zitten aan je eigen leven. Openstaan voor de ander. Bereid zijn om te geven, te dienen, Jezus te volgen. Gods eer en de zorg voor je naaste als de ankerpunten van je leven, in plaats van jezelf als kurk waar je leven op drijft.

Maar bij de doop met de Heilige Geest denk ik ook aan kracht om vol te houden. Hoe wonderlijk is het als je ziet dat sommige gemeenteleden in een leven vol tegenslagen toch gericht blijven op God, voor Hem blijven gaan... en soms toch nog veerkracht vertonen. ... Hoe wonderlijk is het om te horen van vervolgd christenen die willen blijven getuigen en het goede zoeken voor degenen die hen geen plaats gunnen? Die christenen zijn echt volgens mij kopje ondergegaan in de doop met Gods Geest, dat kan niet anders.

En met elkaar de hoop vasthouden voor deze wereld, omdat wij richting Gods toekomst gaan. Want het is de Geest van God Die voor ons zucht, zegt Paulus, Die met ons meezucht, Die ons woorden geeft waar wij geen woorden tot God meer hebben... Gods Geest helpt om te dragen en te voldragen... tot het moment dat Jezus terug zal komen.

Ik som nu allemaal dingen op, maar ziet u er iets van hoe omvangrijk, hoe mooi, wat een enorme zegen het is dat Jezus is gekomen om ons met de Heilige Geest te dopen? Dat was Zijn doel. En dat is Hij nu aan het doen. Johannes was na korte tijd al opgehouden met dopen..., zijn verwijzende taak zat er op..., maar Jezus is vervolgens begonnen, Hij doopte niet met water, maar met de Heilige Geest. De profetenwoorden zijn in Hem tot vervulling gekomen. Jezus doopt nu met Zijn Geest. Soms voel je er een druppeltje van. Soms wordt je doornat. Soms ga je er zelfs kopje onder in. Soms zie je iets in de samenleving opeens prachtig tot bloei komen.

Zou dat ook nog met de doop van de Heilige Geest te maken hebben? Misschien wel. Want God zond Zijn Zoon, het Lam, niet voor de kerk naar de aarde, maar voor de wereld, ook voor de wereld om ons heen. Houd je ogen daarom goed open!

Nog heel even iets anders over dat 'met de Heilige Geest gedoopt worden'. Soms wordt dit 'gedoopt worden met de Heilige Geest' gezien als een bepaald moment. Een moment wat je opeens verrassend ten deel valt, of waar je echt om moet bidden. Je leest bijvoorbeeld in het boek Handelingen hoe door de Evangelieverkondiging van Filippus heel veel mensen uit Samaria tot geloof komen, maar dat daarna de apostelen uit Jeruzalem naar Samaria afreizen om voor deze Samaritaanse nieuwe christenen te bidden. Zij leggen hen daarbij de handen op en pas dan ontvangen zij de Heilige Geest. Gedoopt worden met de Heilige Geest, dat is dan nog niets anders dan tot geloof komen.

Nu wil ik niet nog even een hele theologische discussie aanzwengelen en deze beslechten door te zeggen dat (uiteraard) onze traditie het bij het juiste eind heeft, maar even iets ter verduidelijking: dat Johannes het heeft over 'dopen met de Heilige Geest', dat betekent volgens mij niet dat er een specifiek moment moet zijn waarop je de Heilige Geest ontvangt. Dat kan, zeker. Maar het kan ook anders gaan. In de Bijbel zie je dat de Heilige Geest heel verschillend te werk gaat. Er is voor ons geen systeem van te maken. Ik zou haast zeggen: gelukkig niet. Waarom heeft Johannes het dan over 'doop met de Heilige Geest'. Dat is volgens mij puur om het te vergelijken met zijn eigen taak, namelijk mensen met water dopen, als teken van boetedoening. Daarom gebruikt Johannes woordje 'doop'. Johannes zelf bereidt de mensen voor. En de mensen maken zich klein voor God. Zij laten zich dopen met water. Jezus doet iets heel anders. Hij bereidt de mensen niet voor. Nee, Hij doet iets waar geen mens zich op kon voorbereiden. Hij maakt een totaal nieuw begin. Vergeving van zonden. Nieuw leven. Een nieuw leven met God. Hoop. Bevrijding. Verandering. En dat alles wat samengevat in de woorden 'doop met de Heilige Geest'. Geen waterdoop van Johannes. Maar een overspoeld raken, een watervloed van genade, waardoor de volgelingen van Jezus helemaal doordrenkt raken... en waar soms stroompjes van doorsijpelen in de samenleving, in de wereld... zo overvloedig is het..., zo'n alles veranderd iets is sinds Jezus' komst aan de gang. Nu, ik hoop dat u en ik er nog heel veel van mogen zien, in ons eigen leven en ook om ons heen. En ik hoop en bid dat deze wereld spoedig helemaal nieuw mag worden, ondergedompeld in Gods heerlijkheid.

Maar tot die tijd, houd dit van Johannes vast: Kerst, Pasen en Pinksteren zijn één geheel. Jezus is de van God gezonden Zoon, het Lam van God dat de zonden van de wereld wegneemt en Die met de Heilige Geest doopt. En die tijd is nu gekomen. Je hebt geen tijd te verliezen om in die doop met de Heilige Geest te mogen delen. Om je in beweging te laten brengen, om in die beweging mee te gaan. *Om doorweekt van de Geest van God tot een verfrissing te zijn voor de verschroeide wereld... en om soms een verfrissingen uit diezelfde wereld te mogen ontdekken als werk van Gods Geest voor jouw dorstige ziel.*

Heeft u vragen of een reactie: ds. E.G. (Eddy) de Kruijf // 06- 40 63 29 38 // dekruijf@live.nl